

Motion

1982/83: 169

Lars Werner m. fl.

Översyn av ATP-systemet

Redan i själva grundkonstruktionen av ATP-systemet finns både ur jämlikhets- och rättvisesynpunkt inbyggda ekonomiska brister. Då tjänstepensionen utgår från löneförhållandena permanentas inkomstklyftorna när människor pensioneras. Den som haft en låg inkomst under hela sitt yrkesverksamma liv får också en låg pension på sin ålderdom. Samhällets klasskillnader som de uttrycks i inkomster kvarstår livet ut.

Pensionsklyftorna t. o. m. förstärks – redan i beräkningen av pensionsbeloppet – då frånräkningen av ett basbelopp från inkomsten slår proportionellt hårdare mot den lågavlönade än den högavlönade. Dessutom har den ekonomiska utvecklingen – med en starkt ökad inflation – blivit ett allvarligt fördelningspolitiskt hot.

ATP-systemet är värdesäkrat genom anknytningen till prisutvecklingen. Basbeloppet följer inflationen – en inflation som de senaste åren varit större än ökningen av lönerna. Det har inneburit att det pensionsgrundande beloppet sjunkit och påverkat pensionerna speciellt för de lågavlönade. För dessa är utrymmet mellan basbeloppets nivå och lönenivån förhållandevis liten och sänkningen blir proportionsvis större. I särklass hårdast drabbade är de deltidsarbetande.

För de högavlönade innebär inflationen i stället högre pensionsbelopp. Detta genom att det pensionsgrundande beloppet beräknas på en inkomst som uppgår till 7,5 gånger basbeloppet, eller med nuvarande basbelopp på 19 400 kr. en årsinkomst på 145 500 kr. Som jämförelse kan nämnas att en genomsnittlig industriarbetarlön ligger på mellan 80- och 85 000 kr. per år. Taket för beräkningsunderlaget för gällande pension har från år 1970 höjts från 45 000 kr. till 145 500 kr. år 1983.

Hur enbart det senaste årets inflation påverkat och ökat pensionsklyftorna har regeringen själv redovisat med följande siffror. En ogift ålderspensionär med låg eller ingen ATP får den 1 januari 1983 sin pension höjd med 2 698 kr./år till ett totalt belopp på 27 794 kr. En ogift ålderspensionär med maximal ATP får däremot sin pension höjd med 9 215 kr. eller till ett totalbelopp på 95 545 kr. Ett pensionsbelopp som ligger åtskilligt över den genomsnittliga årsinkomsten för industriarbetare.

Den som har den högsta pensionen får en ca 3,5 gånger så stor kompensation för prisökningarna som den som har den lägsta pensionen. Detta visar vilken ojämlikhet som finns inbyggd i grundkonstruktionen av ATP-systemet. Den stora skillnaden kan inte kompenseras genom exempelvis bostadsbidrag, som dessutom minskat genom beslut av de borgerliga

partierna.

Det kan nu sägas att det är mindre än 1 % som uppbär den högsta pensionen. Men det är en andel som kommer att öka och därför är det angeläget att en nödvändig översyn snabbt görs av hela ATP-systemet. Samtidigt har drygt 70 % en inkomst via ATP/folkpension på högst 35 000 kr. per år. De skulle alltså inte drabbas om man ändrade konstruktionen och exempelvis sänkte taket för beräkningsunderlaget, eller på annat sätt anpassar pensionen till inflationen.

Det är inte svårt att konstatera att den snabba inflationen urholkat jämlikheten i ATP-systemet och att det är de lågavlönade som fått betala priset. Den sociala trygghet som byggts upp under en lång följd av år, med avsikt att garantera en ekonomisk trygghet vid sjukdom, arbetslöshet och på ålderdomen, måste bevaras.

Det var främst industrins arbetare och de lägre tjänstemännen som ATP-striden gällde. Nu har de kommit i efterhand och deras möjligheter att som pensionärer få en rimlig levnadsstandard har allvarligt försämrats. Detta i motsats till dem som haft en hög inkomst, ett missförhållande som måste rättas till. Ur fördelningspolitisk synpunkt är det nödvändigt med en förändring av pensionsberäkningen och att fördelningen görs så att den inte drabbar de ekonomiskt sämst ställda.

Med hänvisning till vad som anförs i motionen föreslås

att riksdagen som sin mening uttalar att en utvärdering och översyn av ATP-systemet bör ske med inriktning att ge alla pensionärer en mera likvärdig ekonomiskt tryggad ålderdom.

Stockholm den 10 januari 1983

LARS WERNER (vpk)

KARIN NORDLANDER (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

EVA HJELMSTRÖM (vpk)

C.-H. HERMANSSON (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)

